

Program pro rozvoj emočních kompetencí dítěte v Litvě (VEIK - Vaiko emocijų išraiškos kontrolės ugdymo programa)

1. Řešené potřeby/problémy

Horšící se základní kompetence studentů a předčasný odchod ze vzdělávání zůstávají nevyřešenými problémy. Je prokázáno, že emoční kompetence ovlivňují úspěšné přizpůsobení žáka a jeho studijní výsledky.

Podle výzkumů mají děti postrádající emoční kompetence slabší kapacitu na to, aby se přizpůsobily akademickému prostředí (horší studijní výsledky, chození za školu). Mají problém s uznáváním spolužáků a zvládáním vlastních emocí, a proto mají tendenci chovat se agresivně. Školy se sice snaží tyto problémy řešit různými způsoby, program VEIK je však inovativní v tom, že poměrně dlouhou dobu učí děti: rozpoznat a pojmenovat své emoce, komunikovat a používat další sociální dovednosti, zvládat intenzivní pocity a řešit problémy v každodenním životě.

2. Úroveň intervencí

Univerzální (určeny všem žákům)

3. Intenzita intervencí

Program VEIK se zaměřuje na soustavný emoční rozvoj dětí. Program VEIK vychází z praxe školek provozovaných v rámci Institutu rodinných vztahů, navrhovaná délka programu je 33 lekcí pro děti (třikrát týdně) a tři lekce pro rodiče. Jedna lekce pro děti trvá 90 minut a pro rodiče 180 minut.

Zúčastněné subjekty ve školách (zaměstnanci školní správy a učitelé) absolvují 360minutové školení o základech programu VEIK.

4. Cílová skupina a věková kategorie

Cílovou skupinou jsou děti a mládež ve věku 8–18 let, kterým chybí sociálně-emoční kompetence a dovednosti. Program je určen také jejich rodičům a učitelům.

5. Podmínky a různé kroky nezbytné pro provádění opatření

1. Zaprvé, škola rozhoduje o tom, zda je program potřeba.
2. Zadruhé, školní psychologové a sociální pedagogové (dva z každé školy) získají dovednosti, aby mohli vést skupinu dětí v rámci programu VEIK. Školení školitelů programu VEIK trvá 96 hodin vlastního školení a 20 hodin supervize.
3. Po skončení školení školitelé programu VEIK vyberou skupinu dětí ve škole.

Kritériem pro výběr dětí do skupiny programu VEIK je nedostatek emočních a sociálních dovedností dítěte. Účast dětí ve skupině programu VEIK je dobrovolná a vychází z doporučení školních sociálních pedagogů, psychologů a učitelů. Jednou z nejdůležitějších součástí programu VEIK je motivace dítěte k účasti v programu.

4. Aktivity skupiny programu VEIK pro děti probíhají třikrát týdně zhruba po dobu tří měsíců. Aktivity pro učitele a rodiče probíhají souběžně.

Pro děti je důležité vytvořit neformální, klidné a příjemné prostředí: ochrana proti hluku, dostatečné osvětlení a pohodlné židle (to pomáhá udržovat individuální hranice). Je-li to možné, mohl by být prostor rozdělen na dvě části: jednu pro diskuse, hraní rolí a řešení problémů a druhou pro hry, kreslení atd.

O době konání aktivit rozhoduje škola: mohou probíhat po vyučování nebo před ním (pokud vyučování začíná odpoledne).

6. Kdo rozhoduje o typu podpory a případných úpravách

O tom, zda se dítě potřebuje zapojit do programu VEIK, rozhodují školitelé programu VEIK společně s odborníky ze školy (psychology, sociální pedagogy a učiteli). O účasti se dohodnou dítě a školitel programu VEIK a rodič dítěte a školitel programu VEIK. Úlohou dítěte je aktivně se zapojit do programu (hraní rolí během lekce, zapojení do diskusí, domácí úkoly atd.)

7. Provádění opatření a zúčastněné subjekty

Držitelem autorských práv k programu je Institut rodinných vztahů (Kaunas, Litva). Zaměstnanci institutu (psychoterapeuti, psychologové, sociální pracovníci) poskytují školení, supervizi, příručky pro školitele programu VEIK a příklady domácích úkolů pro děti.

Program VEIK se provádí v rámci školní komunity systémovým způsobem: rodiče, děti, učitelé, správa, nevládní organizace.

Školitelé programu VEIK plní různé úkoly, včetně: výběru a sestavování skupin dětí, pořádání školení pro ostatní zúčastněné subjekty ve škole, skupiny rodičů a individuální práce s rodiči a dětmi, hodnocení kompetencí dětí a udržování skupiny programu VEIK a kontinuity programu.

8. Celková odpovědnost za provádění

Držitelé autorských práv k programu odpovídají za provádění opatření a za školy, které program provádějí.

9. Překážky při zavádění opatření

Potíže při provádění programu:

1. Program VEIK je poměrně dlouhý (zhruba tři měsíce) a děti a rodiče odpovídají za to, že absolvují celý program.
2. Jelikož se děti programu účastní před vyučováním nebo po něm, učitelé a rodiče mají někdy problém s organizováním aktivit na celý den.
3. Financování provádění programu.

Řešení problémů:

1. Předběžné pohovory s rodiči. Po měsíční účasti ve skupině programu VEIK rodiče obvykle pozorují pozitivní změny chování účastnického se dítěte. To je motivuje k tomu, aby dítě v programu ponechali, a také k tomu, aby sami změnilí své chování.
2. Vyžaduje to určitý čas a diskusi, ale škola a učitel jsou motivovaní vše zařídit, protože vidí změny nejenom v chování dětí, ale také v kultuře školní komunikace.
3. Ne vždy má škola dostatek finančních prostředků. Někdy používá prostředky původně přidělené na profesní rozvoj učitelů, někdy držitel autorských práv k programu obdrží prostředky z různých fondů.

10. Monitorování a hodnocení opatření

Monitorování a hodnocení programu VEIK organizují školitelé programu VEIK a Institut rodinných vztahů. Před začátkem a po skončení skupiny každé dítě, rodiče dítěte a třídní učitel vyplní dotazník zaměřený na silné stránky a problémy.

11. Výsledky opatření

Výsledky ukazují, že po provedení programu VEIK si děti, které se do takových hodin zapojily, méně stěžují na fyzické a emoční problémy. Méně často si stěžují na bolesti hlavy a břicha a také se zdá, že se tolik nebojí, a méně často dostávají záchvaty vzteku atd. Děti mají podle všeho méně poruch chování (častěji dodržují pravidla, méně často se perou s jinými dětmi a také méně často lžou a kradou) a více si věří a jsou oblíbenější u spolužáků atd.

12. Zdroje a financování

Fondy EU a státní rozpočet.

Náklady na jednu školu činí zhruba 3 800 EUR, přičemž tato částka pokryje náklady na materiály a školení učitelů, pracovníků školní správy a dalších pedagogů v rámci programu VEIK.

13. Současný stav opatření

Program VEIK momentálně probíhá ve 25 školách v Litvě.